

Vulnerabilitatea

Profesor învățământ preșcolar: Dorina Nica
Grădinița cu P.P., „Dumbrava minunată” Tulcea

*”Doar dacă știi cine ești nu vei fi vulnerabil la ceea ce spun alții.”
(Dr. Phil McGraw)*

Vulnerabilitate este privită ca fiind endogenă și poate fi prezentă în stare latentă până la interacțiunea cu un eveniment stresor care poate declanșa simptomatologia și evidenția în acest sens și prezența vulnerabilității latente până în acel punct. „Vulnerabilitatea clinică a fost definită în termeni de variabile ce formează un risc crescut”(Aaron, T., Beck, 2008, p.971).

Copilul reprezintă una dintre categoriile de populație puternic dezavantajate din societatea românească actuală, care a acumulat multe probleme și riscuri grave pe termen mediu și lung. Comparativ cu generația adultă, mai mulți copii trăiesc în condiții precare material și social. Pe fondul unor erori ale politicilor din perioada socialistă, insuficiența sistemului de protecție din prima perioadă a tranziției a agravat situația.

Relansarea efortului public în domeniul social depinde de resursele financiare disponibile dar și de construcția instituțională. O societate incluzivă social pentru întreaga populație și în mod special pentru copil reprezintă un obiectiv esențial în perspectiva integrării în Uniunea Europeană.

Instituțiile publice implicate în protecția copilului împreună cu organizațiile neguvernamentale și chiar cu parteneri economici privați au inițiat în ultima perioadă programe care indică o nouă abordare.

Situații mai frecvente în care o persoană devine vulnerabilă

1. intensificarea stresorilor psihosociali:
  - evenimente de viață de obicei negative;
  - schimbări cu totul și cu totul solicitante.
2. Perioade afirmare plenară care pot să ducă la nonvulnerabilitate. Totuși, perioadele de tranziție pot crește vulnerabilitatea.
3. La începutul unui proiect de viață individul este optimist, dar dacă proiectul devine incert, persoana devine vulnerabilă.
4. Epuizarea bio-psihică.
5. Acumulări de eșecuri și frustrări.
6. Complicații în exercitarea rolurilor sociale (în familia de origine, în familia proprie, în domeniul instructiv, profesional).
7. Scăderea retenției de suport social.
8. Comorbiditatea (existența mai multor boli în același timp la o persoană) poate să fie nu numai în domeniul somatic.

Factorii nonvulnerabilității

1. Resursele interne:
  - dotarea intelectuală,
  - educația,
  - abilitatea de a face față stresului.
2. Resursele externe ale persoanei (multitudinea relațiilor pozitive pe care le are o persoană cu cât mai mulți oameni).
3. Sentimentul eficacității și stima de sine.
4. Relațiile emoționale stabile și experiențele pozitive la ceilalți.
5. O educație parentală care încurajează copilul să domine evenimentele.

Prevenție, nu combatere. Cele mai multe dintre problemele de comportament sau dintre stările copiilor au cauze care se pot defini. Comunicarea cu familia și o relație bună cu părinții, bazată pe încredere și parteneriat, poate ajuta să fie identificate, de îndată ce se întâmplă, evenimentele neplăcute de acasă sau de la școală.

Acțiunile conform unor obiective rezonabile, fiecare copil este diferit, iar copiii din grupurile vulnerabile resimt cu atât mai acut aceste diferențe. De aceea, abordarea egalitaristă (toți sunt la fel, toți trebuie să progreseze la fel, toți trebuie să-și însușească aceleași cunoștințe, în același grad) îl va face pe copil să simtă diferența ca pe o țară, un stigmat. Diferențele pot fi însă utilizate pentru a depista cele mai bune căi pentru ca un elev să progreseze.

Rafael e rrom, mutat de curând în unitatea noastră, vârsta 5 ani, frați mulți, părinți analfabeți cu o situație precară și riscă să fie ironizat de copii, marginalizat înainte să-l cunoască. S-a încercat o bună comunicare în primul rând educatoarea cu preșcolarul și cu părinții acestuia și întreprinderea unor acțiuni ca: activități de cunoaștere, lauda copilului în fața grupului atunci când dă primele răspunsuri bune, manifestarea fătisă a curiozității profesorului față de cultura din care vine pentru preveni situațiile discriminatorii înainte de a apărea. Acesta prezintă și ușoare tulburări de vorbire, care vor încerca să fie remediate, fiind inclus în programul de intervenție al logopedului unității. S-a discutat cu părinții copilului, dar aceștia nu prea au înțeles care este rolul lor și cât de importantă este prezența lor în viața și educația fiului lor. Grădinița a invitat de multe ori părinții în derularea unor acțiuni derulate cu aceștia, dar nu au răspuns niciodată prezent. Copilul participă cu plăcere la astfel de acțiuni. Deoarece știau că are o situație precară acasă, părinții copiilor din grupă au inițiat o campanie de ajutorare a acestui copil și familiei acestuia: au strâns haine, jucării, îmbrăcăminte, alimente pe care le-au donat. Totodată aceștia au hotărât ca de fiecare dată când la grupă se vor desfășura acțiuni care vor necesita susținere financiară, copilul să beneficieze de ajutorul lor: teatru de păpuși, excursii, vizite, cluburi de joacă etc.

E minunat să aduci zâmbetul pe chipul unui copil și mai ales să vezi că oameni cu suflet mare pot și vor să se implice, nu sunt nepăsători în fața neputinței semenilor lor.

Aș dori să spun și să cred că este o situație de vulnerabilitate temporară, pentru că pe moment unele dintre dificultăți si-au găsit rezolvare prin implicarea mai multor factori: educatoare, logoped, director, părinții copiilor, dar nu cred că este așa, mai departe când acesta va pleca la școală nu știu ce va fi, iar în acest caz dacă nu se va face nimic în continuare, putem spune că este o situație de vulnerabilitate permanentă sau poate copilul își va depăși condiția socială, iar viitorul va fi altul. Timpul va decide, dar și el și societatea.

Intervenția integrată la nivelul școlii și familiei există un întreg lanț de persoane, organizații și resurse la care dirigințele sau profesorul poate apela în procesul educativ, astfel încât să fie asigurată egalitatea de șanse.

Concluzii

1. Rezistenții la vulnerabilitate sunt de obicei persoane mai inteligente.
2. Rezistenții la vulnerabilitate sunt mai activi în rezolvarea problemelor și se autoevaluează pozitiv.
3. Rezistenții la vulnerabilitate au la orice vârstă o rețea de suport social mai mare.
4. Rezistenții la vulnerabilitate sunt mai autonomi și mai orientați spre un climat mai deschis în familie, cu prietenii, la locul de muncă.

BIBLIOGRAFIE

Vlăsceanu, Lazăr, *Școala la răscruce. Schimbare și continuitate în curriculum învățământului obligatoriu. Studiu de impact*, Editura Polirom, Iași, 2002.

Suport de curs: „*Integrarea grupurilor vulnerabile în mediul școlar*”